

UMEÅ UNIVERSITET

Bortom rättspsykiatri

Stöd och risk i tidigare patienters liv

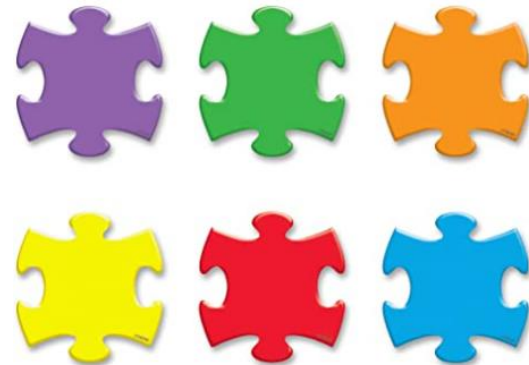
Ebba Noland
Fil. dr. i socialt arbete
FoU-samordnare RPK Sundsvall

Bakgrund

- Cirka 125 personer per år skrivs ut från den rättspsykiatriska vården i Sverige
- Brist på kunskap. Hur ser deras liv ut efter utskrivning? Vilka återfaller?
- Behov av svensk forskning!

Tidigare forskning

- Återfall i något brott 21-38%, våldsbrott 7-46%
  - Återfallsforskning är krånglig! Definitioner, urvalsstorlek, m.m.
- Riskbedömningsforskningen visar vikten av historiska riskfaktorer, framför allt missbruk och tidigare kriminalitet
- Efter 15 år hade 69% slutenvårdats igen, inom 10 år hade 13% avlidit (Fazel et al., 2016)

... Men resten då?

Rättspsykiatrins uppdrag

- Att förebygga återfall i brottslighet av allvarligt slag

Men också

- Att återanpassa de rättspsykiatriska patienterna till samhället
→ ????

Syfte

Att med hjälp av registerdata undersöka livssituationen för rättspsykiatriska patienter efter definitiv utskrivning från rättspsykiatrisk vård.

Med "definitiv utskrivning" avses den rättspsykiatriska vårdens upphörande, då både sluten och öppen rättspsykiatrisk vård avslutas.

Sluten vård → öppen vård → vårdens upphörande/definitiv utskrivning

Frågeställningar

- Finns det olika "typiska" livssituationer för tidigare rättspsykiatriska patienter?
- Fortsätter tidigare rättspsykiatriska patienter sin läkemedelsbehandling efter definitiv utskrivning, och finns det faktorer som påverkar sannolikheten för behandlingsavbrott?
- Hur ofta döms tidigare rättspsykiatriska patienter för nya brott? Vilken typ av brott, och under vilka omständigheter, begås nya brott av tidigare rättspsykiatriska patienter?
- Vilka individ- och situationsfaktorer är associerade med en förändrad sannolikhet för att dömas för nya brott?

Datakällor

- RättspsyK kvalitetsregister
- BRÅ:s lagföringsregister
- LISA (longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier)
- PAR (Patientregistret)
- Läkemedelsregistret
- Dödsorsaksregistret
- LSS-registret
- LVM-registret
- Förvaltningsrättsdomar och –ansökningar för vårdens upphörande
- Tingsrättsdomar för nya brott

Population

- Från RättspsyK
- 1150 personer som blivit definitivt utskrivna 2009-2018
- 938 män (82%) och 212 kvinnor (18%)
- Uppföljningstid i genomsnitt 3,9 år (2-3642 dagar)

What happens after forensic psychiatric care? A latent class analysis of dimensions of welfare for former forensic psychiatric patients

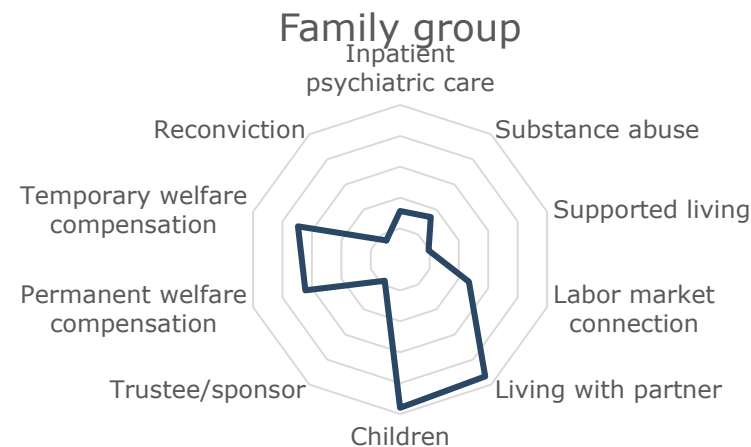
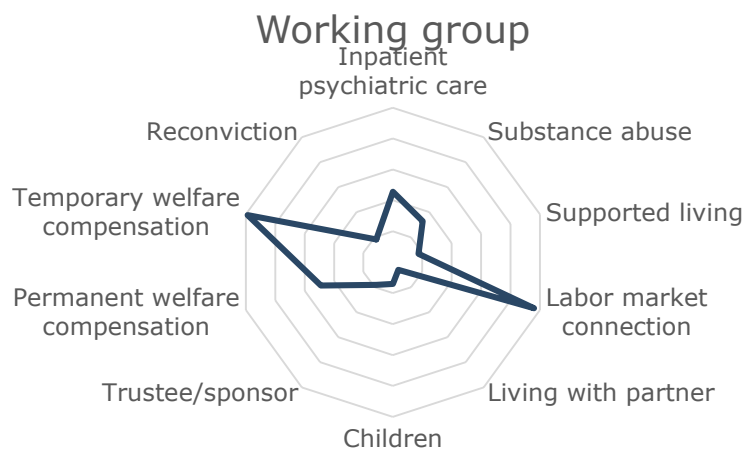
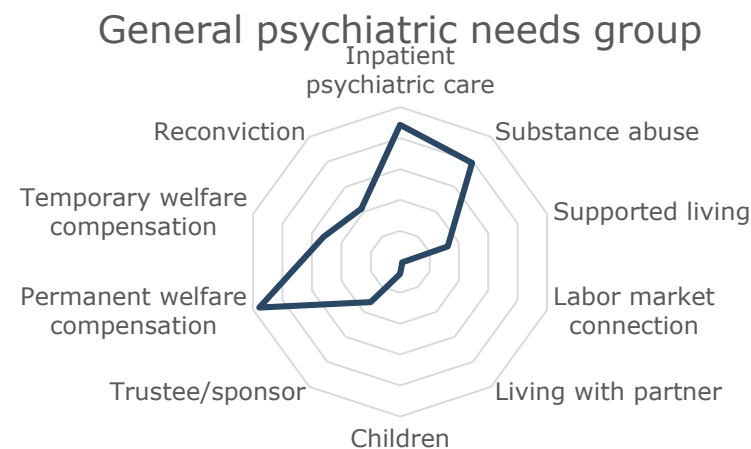
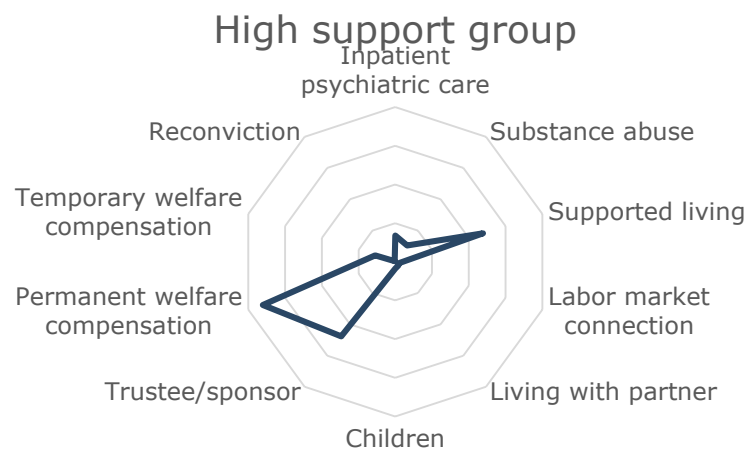
Ebba Noland^{1,2*}, Fia Klötz Logan², Stefan Sjöström³ and Mattias Strandh¹

Abstract

Background Mentally disordered offenders are a heterogenous group regarding psychopathology as well as background factors, which makes it likely that more than one stereotypical life situation will apply to all forensic psychiatric patients following discharge. Knowledge about typical life situations would be valuable for optimising support for improving the overall life situation of these individuals. This paper investigates life situations from the perspective of level of living research and resources in terms of different welfare dimensions.

Methods Included were all individuals ($n = 1146$) who had been discharged from forensic psychiatric care in Sweden during 2009–2018 and were included in the Swedish National Forensic Psychiatric Register. Follow-up time varied from 4 to 2644 days ($mean = 1697$, $144–1695$). Register data from several different registers were combined. Data

Finns det typiska livssituationer?

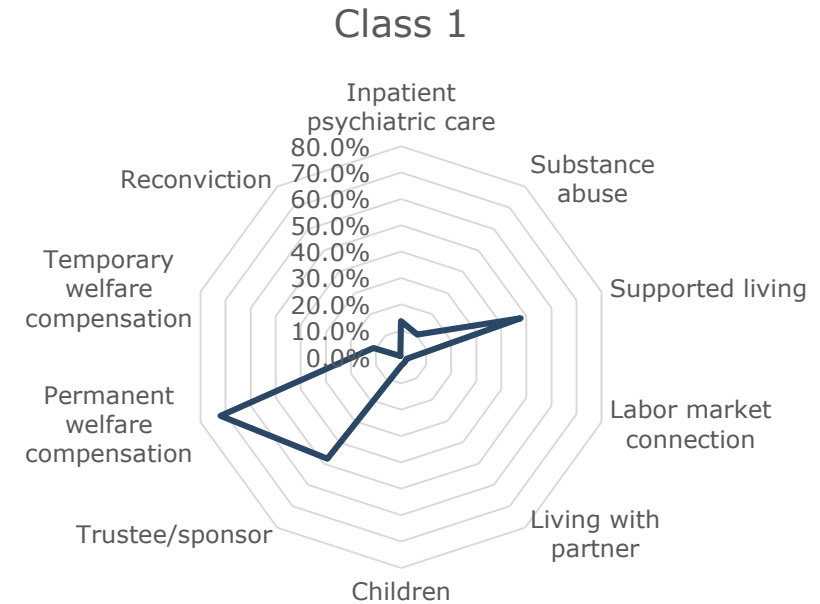

Gruppen med omfattande stöd (54%)

- Boende med personal
- God man/förvaltare/stödperson
- Permanenta välfärdsbidrag

INTE

- Missbruk
- Psykiatrisk slutenvård
- Partner eller barn
- Arbetsmarknadskoppling
- Tillfälliga välfärdsbidrag
- Ny kriminalitet (0,5%!)

BAKGRUND

- Längre vårdtid, äldre vid utskrivning

INTE

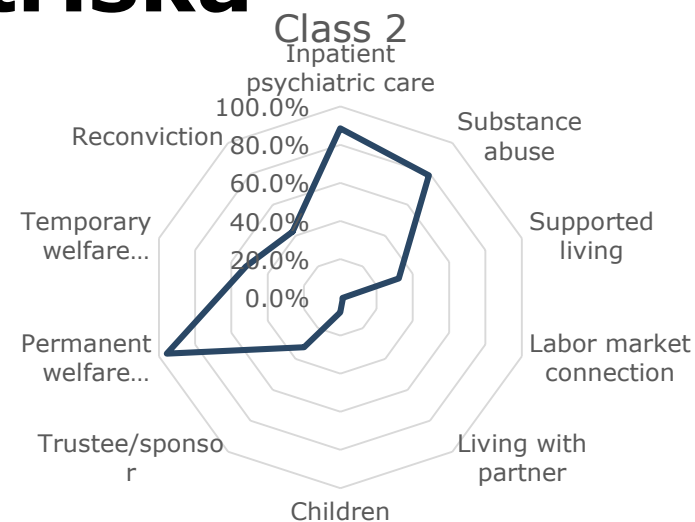
- Missbruk eller kriminalitet innan indexbrottet

Gruppen med allmänpsykiatriska behov (22%)

- Psykiatrisk slutenvård
- Missbruk
- Permanenta välfärdsbidrag
- Tillfälliga välfärdsbidrag
- Ny kriminalitet (42,5%)

INTE

- Arbetsmarknadskoppling
- Partner eller barn

BAKGRUND

- Missbruk och kriminalitet innan indexbrottet
- Kortare vårdtid, yngre vid utskrivning

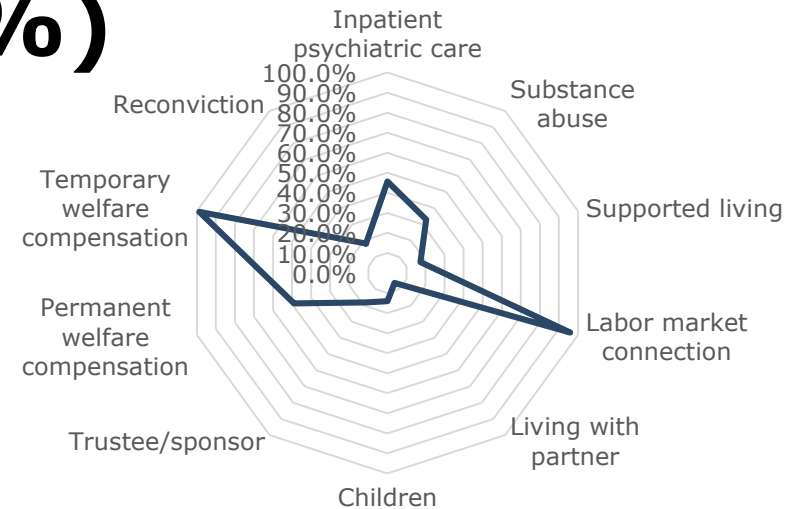
Gruppen som arbetar (13%)

- Arbetsmarknadskoppling
- Tillfälliga välfärdsbidrag

INTE

- Boende med personal
- God man/förvaltare/stödperson
- Partner eller barn
- Ny kriminalitet (18%)

Class 3

BAKGRUND

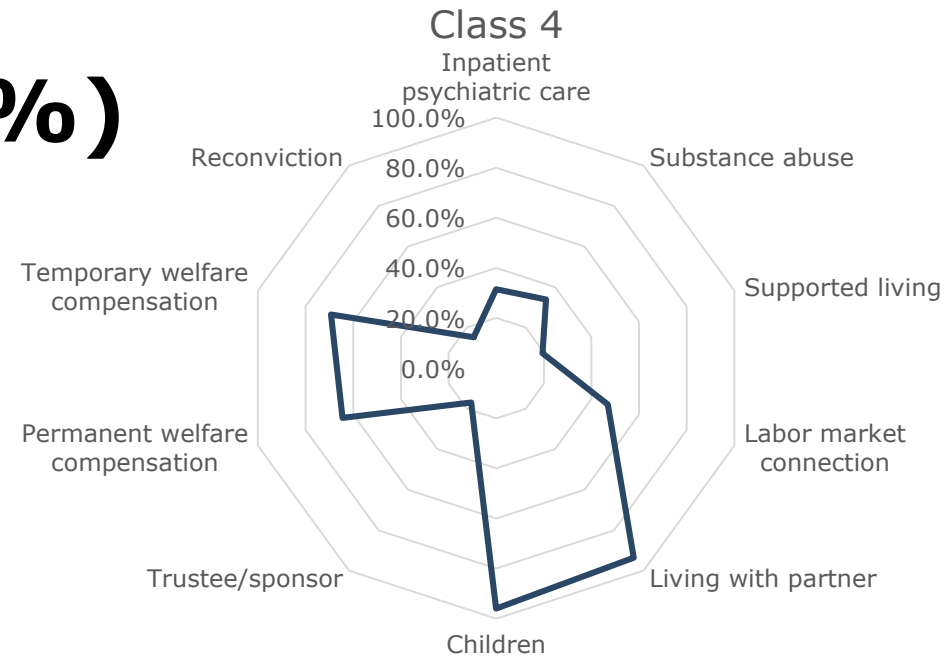
- Kortare vårdtid, yngre vid utskrivning

Gruppen med familj (11%)

- Arbetsmarknadskoppling
- Partner och barn
- Tillfälliga välfärdsbidrag
- Permanenta välfärdsbidrag

INTE

- Psykiatrisk slutenvård
- Boende med personal
- God man/förvaltare/stödperson
- Ny kriminalitet (15%)

BAKGRUND

- Kortare vårdtid, yngre vid utskrivning
- Personlighetsstörning

INTE

- Född i Sverige

RESEARCH

Open Access

The reconvictions of mentally disordered offenders—how, when, and where?

Ebba Noland^{1,2*}, Mattias Strandh¹ and Fia Klötz Logan²

Abstract

Background: Little is known about the recidivism of mentally disordered offenders after discharge from forensic psychiatric services. This is problematic because such knowledge could (i) help professionals who encounter this group to better plan interventions to prevent recidivism, (ii) clarify the rates of recidivism post-discharge from forensic psychiatric care and (iii) further develop instruments for specific risk assessment. The aim of this study was to investigate the new crimes of mentally disordered offenders who had been reconvicted after discharge from forensic psychiatric care.

Hur ser återfallsbrotten ut?

- Av de 1150 personerna hade 157 (14%) dömts, 9% av kvinnorna och 15% av männen
- 210 domar och 573 brott
- 73% hade dömts en gång, 17% två gånger, 7% 3-7 gånger

Gruppen som återföll:

- Medelvårdtid ca 3.5 år
- Medelålder 38 år
- Indexbrott oftast ett våldsbrott (83%)
- Indexbrott ett allvarligt våldsbrott för 44 personer (28%)

Återfallsbrotten

- Påföljd: Skyddstillsyn (35%), ny LRV-vård (30%), fängelse (28%)
- Relation till målsägande: "Ingen känd relation" (46%), auktoritetsperson (31%), bekant (24%)
- Omständighet: Utan uppenbar provokation (34%), myndighetsutövande (27%), stöld eller rån ej i målsägandens hem (24%)
- Brottplats: Allmänplats (42%), "annan" (32%), offrets bostad (24%)
- Indexbrottet och återfallsbrottet: Inga trender!
- Nästan inga allvarliga våldsbrott

Historical, clinical and situational risk factors for post-discharge recidivism in forensic psychiatric patients – A Swedish registry study

Ebba Noland^{a,b,*}, Mattias Strandh^a

^a Department of Social Work, Umeå University, Sweden

^b Sundsvall Forensic Psychiatric Centre, Sundsvall, Sweden

ARTICLE INFO

Keywords:

Forensic psychiatry

Discharge

Criminal recidivism

Situational risk factor

ABSTRACT

Objective: To investigate which factors, known at the time of discharge, correlate with post-discharge recidivism in forensic psychiatric patients in Sweden.

Subjects and methods: A database was constructed based on registry data taken from the Swedish National Forensic Psychiatric Register, as well as data on post-discharge convictions sourced from the National Council of Crime Prevention and demographic data from Statistics Sweden. The sample consisted of all individuals discharged from forensic psychiatric services in Sweden during 2009–2018 ($n = 1150$), and the follow-up period was 2009–2018. Survival analyses were used to investigate predictors of an increased likelihood for recidivism using both bivariate comparisons and multivariate Cox regression analyses.

Results: The Cox regression analyses showed that out of the demographic background factors, higher age at discharge was significantly associated with a lower likelihood of recidivism within the follow-up period. The two discrete historical factors of having a history of substance abuse and having been sentenced before the index crime, and the clinical factor of presence of personality disorder without the presence of psychosis were associated with an increase in the likelihood of recidivism. The situational factors of having a trustee or limited guardian and main living accommodation being supported living were associated with a decrease in the likeli-

Vilka faktorer förändrar sannolikheten för återfall i brott?

Ökar sannolikheten för återfall

- Historia av missbruk
- Att ha dömts innan indexbrottet
- Personlighetsstörning *utan* samsjuklighet med psykos

Minskar sannolikheten för återfall

- Högre ålder vid utskrivning
- Att ha förvaltare/god man
- Boende bemannat med personal

OPEN ACCESS

EDITED BY

James Tapp,
Broadmoor Hospital, United Kingdom

REVIEWED BY

Francesco Bartoli,
University of Milano Bicocca, Italy
Irina Franke,
University of Ulm, Germany
Michael Fritz,
AKAD University, Germany

*CORRESPONDENCE

Ebba Noland
 ebba.noland@umu.se

RECEIVED 22 November 2023

ACCEPTED 22 January 2024

PUBLISHED 09 February 2024

CITATION

Noland E, Virtanen S, Klötz Logan F, Chang Z
and Strandh M (2024) Post-discharge

Post-discharge pharmacological treatment discontinuation of forensic psychiatric patients in Sweden

Ebba Noland^{1,2*}, Suvi Virtanen³, Fia Klötz Logan²,
Zheng Chang³ and Mattias Strandh¹

¹Department of Social Work, Umeå University, Umeå, Sweden, ²Sundsvall Forensic Psychiatric Centre, Region Västernorrland, Sundsvall, Sweden, ³Department of Medical Epidemiology and Biostatistics, Karolinska Institutet, Stockholm, Sweden

Introduction: Most forensic psychiatric patients have chronic psychiatric disorders that require long-term pharmacological treatment even after discharge from care. However, the prevalence and correlates of post-discharge medication discontinuation in this patient group remain unclear.

Slutar rättspsykiatriska patienter att ta sina läkemedel efter definitiv utskrivning?

Behandlingsavbrott (inom 2 år)

- 45% antipsykotika
  - 39% antidepressiva medel
  - 62% psykostimulantia
  - 74% medel vid behandling av beroendetillstånd
  - 26% antiepileptika
  - 57% något av ovanstående
-
- Tid till behandlingsavbrottet var i genomsnitt 161 dagar (Mdn=100)

Vad ökar/minskar risken för behandlingsavbrott?

ÖKAR RISKEN

- Psykos OCH personlighetsstörning

MINSKAR RISKEN

- Längre vårdtid
- God man
- Förvaltare
- Boende med personal

1+1+1+1=5

- Rättspsykiatriska patienter är en unik grupp
- Det är inte en grupp utan flera
- Stöd är viktigt!
- Historiska riskfaktorer komplicerar situationen
- Den "typiska" livssituationen efter definitiv utskrivning innehåller anmärkningsvärt få negativa utfall: något fungerar.

UMEÅ UNIVERSITET

Frågor?

ebba.noland@umu.se

ebba.noland@rvn.se

Avhandlingen som PDF:

<https://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1933310&dswid=-5527>

